

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Museovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua valmiuslain kokonaisuudistusta koskevasta työryhmämietinnöstä. Uudistus on ajankohtainen ja tarpeellinen, ja Museovirasto pitää myönteisenä sen tavoitetta saattaa valmiuslaki vastaamaan muuttunutta turvallisuusympäristöä sekä nykyaikaista kokonaisturvallisuuden käsitystä.

Museovirasto haluaa kuitenkin tuoda esiin, että kulttuuriperintöön, rakennusperintöön ja kansallisesti merkittäviin kulttuuriomaisuutta sisältäviin kokoelmiin kohdistuvia vaikutuksia ei käsitellä. Kulttuuriperintö on olennainen osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä, identiteettiä ja jatkuvuutta. Poikkeusolojen sääntelyllä voi olla siihen merkittäviä välillisiä ja välittömiä vaikutuksia, jotka tulee ottaa huomioon lainsäädäntöä valmisteltaessa.

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

Uudistuksessa ei viitata kulttuuriperintöön, rakennusperintöön tai museoiden toiminnan turvaamiseen poikkeusopoloissa.

Kulttuuriperinnön oikeudellinen suoja perustuu mm.:

kansalliseen lainsäädäntöön (mm. rakennusperintölaki, muinaismuistolaki, laki museovirastosta),

kansainvälisiin sopimuksiin (Haagin yleissopimus 1954 alaisine pöytäkirjoihin ja maailmaperintösopimukseen),

EU:n kulttuuriperintöä koskeviin velvoitteisiin.

Poikkeusolojen toimivaltuuksilla voidaan vaikuttaa suoraan näiden lakien soveltamiseen tai käytännön toteutumismahdollisuuksiin. Tämän vuoksi Museovirasto katsoo, että valmiuslakiin tulee sisällyttää joko erillinen säännös kulttuuriperinnön ja -omaisuuden suojelusta poikkeusoloissa tai lakitasoinen viittaus sovellettaviin suojelovelvoitteisiin.

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

Valmiuslaissa esitetään laajennuksia tilojen, rakennusten ja irtaimen omaisuuden tilapäiseen käyttöön, luovutusvelvollisuuteen sekä muihin omaisuuteen kohdistuviin toimiin poikkeusoloissa.

Museoviraston näkemyksen tähän voi sisältyä merkittäviä riskejä:

valtakunnallisesti merkittävälle rakennusperintökohteille,

suojelluille rakennuksille,

museorakennuksille

kokoelmien säilytystiloille

arkistotiloille

kulttuurihistoriallisille ympäristöille.

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Museovirasto ehdottaa, että:

Lakiin voitaisiin lisätä nimenomainen suojalauseke, jonka mukaan kulttuuriperintökohteisiin kohdistuvia otto-oikeuksia voidaan soveltaa vain, jos ei ole muuta toimintakelpoista vaihtoehtoa ja vaikutukset suojeluarvoihin arvioidaan etukäteen.

Suojeltuihin kohteisiin kohdistuvissa päätöksissä Museovirastolle tulisi antaa lakisääteinen kuulemisoikeus.

Valtioneuvoston asetuksenantovaltuuksia täsmennettäisiin, jotta ne eivät mahdollista vahingollisia toimenpiteitä suojelukohteissa ilman asiantuntija-arviota.

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

Poikkeusolojen lisätoimivaltuudet voivat vaikuttaa museoiden:

tilankäyttöön,

varastointiin,

logistiikkaan,

henkilöstöresursseihin,

turvajärjestelyihin sekä

kyberturvallisuuteen.

Museovirasto korostaa, että kansallisesti merkittävät kokoelmat ovat osa yhteistä kulttuuriperintöämme ja -omaisuuttamme. Niiden turvaaminen on olennainen osa yhteiskunnan ydintoimintojen jatkuvuutta ja resilienssiä

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Kurri Ilari
Museovirasto